

УДК 373.2.016:811.111

ІННА КУЛІШ, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики дошкільної освіти, Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, Україна

ORCID ID 0000-0002-2066-3923

kulisinna69@gmail.com

ВІТАЛІНА ЛИСИЦЯ, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри теорії і методики дошкільної освіти, Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, Україна

ORCID ID 0000-0003-2228-2013

vitalion482@gmail.com

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ ГУРТКОВОЇ РОБОТИ В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

INNA KULISH, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of Theory and Methodology of Preschool Education Department, Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University, Ukraine

VITALINA LYSYTSIA, Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer of Theory and Methodology of Preschool Education Department, Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University, Ukraine

DISTANCE LEARNING OF ENGLISH FOR PRESCHOOLERS IN THE CONDITIONS OF CLUB WORK IN PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Автори статті акцентують на необхідності звернення освітян України до питань дистанційної освіти. Здійснено аналіз наукових праць з досліджуваної проблеми; з'ясовано походження терміна "дистанційна освіта"; наведено приклади цифрових інструментів, які можуть бути використані в роботі з дітьми дошкільного віку у процесі вивчення англійської мови.

Ключові слова: діти дошкільного віку, дистанційна освіта, англійська мова.

Summary. The purpose of the article is to study the issue of remote learning of English for preschoolers, in the conditions of group work in a preschool educational institution. The authors of the article draw attention to the need for Ukrainian educators to turn to distance education. The article analyzes scientific works on the

investigated issue; the origin of the term "distance education" is clarified; examples of digital tools that can be used in working with preschoolers in the process of learning English are given.

Key words: preschoolers, distance education, English language.

Мета: дослідити проблему дистанційного навчання англійської мови дітей дошкільного віку, в умовах гурткової роботи в закладі дошкільної освіти (далі ЗДО).

Постановка проблеми в загальному вигляді. На сучасному етапі відбуваються фундаментальні зміни у способах поширення та використання інформації. Така ситуація впливає на розвиток освітніх технологій і сприяє активному впровадженню дистанційної освіти. Дистанційна освіта активно просувається як один з напрямів реформування української системи освіти і набуває все більшої популярності.

На поширення дистанційної освіти в усіх ланках та її популяризацію вплинула пандемія COVID-19, а потім – повномасштабна війна у країні. Ці фактори унеможливили очне навчання в Україні. А в містах та селищах, що знаходяться в зоні бойових дій, дистанційне навчання стало єдиною формою освіти. Слід зауважити, що дистанційне навчання не є заміною очного навчання. Звичайно, діти чи учні повинні відвідувати школу/ЗДО, щоб повноцінно вчитися, розвиватися, спілкуватися, соціалізуватися і тощо.

При дистанційному навчанні всі учасники освітнього процесу перебувають у постійному контакті, а зворотний зв'язок має бути отриманий від усіх учасників освітнього процесу.

Аналіз досліджень і публікацій. Вивчення питання дистанційної освіти знайшло своє відображення в роботах багатьох науковців. Ученими звертається увага на різноманітність

принципів організації, побудови та реалізації дистанційної освіти (В. Биков, Д. Богоявленська, А. Іванников та ін.). В. Биков, Д. Богоявленська, А. Іванников та ін. досліджували проблеми дистанційної освіти в Туреччині; окремі аспекти змісту та організації дистанційної освіти вивчали М. Беседіна, К. Власенко, В. Гура; основні вимоги до дистанційної освіти з'ясовано у працях М. Карпенка, Є. Рибалка, А. Хуторського та інших.

У галузі психології використання технологій дистанційного навчання в освітньому процесі продемонстрував М. Карпенко; застосування технологій дистанційного навчання в освітньому процесі – М. Смульсон, В. Моряко, Н. Чепелева, Л. Карамушка та інші.

Особливості побудови освітніх процесів з використанням технологій дистанційного навчання, психолого-педагогічні особливості проектування віртуального освітнього середовища стали предметом наукових розвідок Є. Підчасового.

Соціально-психологічні аспекти дистанційної освіти вивчали – А. Мінаков; організаційну структуру та психолого-педагогічні основи – О. Малінко; психолого-педагогічні проблеми дистанційного навчання – С. Сисоева та інші.

Проблемам з питань розвитку дистанційної освіти присвячені роботи багатьох зарубіжних науковців, таких як Р. Деллінг, Д. Кіган, А. Кларк, Дж. Коумі, М. Мур, Г. Рамбле, М. Сімонсон, М. Томпсон.

Аналіз досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання проблеми дистанційного навчання, свідчить, що сучасні науковці висвітлюють різнопланові напрями її формування, приділяють значну увагу впровадженню дистанційних технологій в освітній процес.

Виклад основного матеріалу дослідження. Термін "дистанційна освіта" уперше з'явився у першому випуску журналу Британського Відкритого університету "Teaching at a Distance", міжнародному журналі "About Distance Education", назві австралійського журналу "Distance Education", канадського журналу "Journal of Distance Education" та

американського журналу "American Journal of Distance Education". Формальне визнання поняття "дистанційна освіта" відбулось у 1982 р., коли термін "кореспондентське" було замінено на "дистанційне" в назві Міжнародної конференції з дистанційної освіти у Ванкувері, Канада. Згодом Міжнародна Рада з кореспондентської освіти змінила свою назву на Міжнародну Раду з дистанційної освіти (Корсунська, 2000, с. 2).

За твердженням Д. Шелла, "дистанційна освіта вміщує в собі цікавий парадокс: вона впевнено затвердила своє існування, але не в змозі визначити, що вона таке" (Shale, 1988). Проте відсутність консенсусу щодо її визначення не заважає дистанційній освіті "чудово функціонувати без будь-якої теорії".

У ситуації, в якій опинилася Україна і весь світ, постає питання організації освітнього процесу в умовах війни, а відтак і потреба в дистанційному навчанні дітей дошкільного віку. Звернемося до нормативної бази. Відповідно до статті 3 Закону України "Про дошкільну освіту" (Закон України...) держава надає всебічну допомогу сім'ї у розвитку, вихованні та навчанні дитини; забезпечує доступність і безоплатність дошкільної освіти в державних і комунальних закладах дошкільної освіти в межах державних вимог до змісту, рівня й обсягу дошкільної освіти (Базовий компонент дошкільної освіти) та обов'язкову дошкільну освіту дітей старшого дошкільного віку. А статтею 11 Закону України "Про освіту" (Закон України...) визначено, що "метою дошкільної освіти є забезпечення цілісного розвитку дитини, її фізичних, інтелектуальних і творчих здібностей шляхом виховання, навчання, соціалізації та формування необхідних життєвих навичок". Тому заклади дошкільної освіти і в умовах війни продовжують здійснювати роботу щодо всебічного розвитку дітей.

У статті 9 Закону України "Про освіту" (Закон України...) йдеться, що однією з форм здобуття освіти є дистанційна форма здобуття освіти. Вона визначається як "індивідуалізований процес здобуття освіти, який відбувається в основному за опосе-

редкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу у спеціалізованому середовищі, що функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій".

У листах МОН України від 11.10.2017 № 1/9-546 "Методичні рекомендації щодо організації взаємодії закладів дошкільної освіти з батьками вихованців" та від 27.09.2010 № 1/9-666 "Про організацію роботи з дітьми п'ятирічного віку" зазначено, що "оперативно обмінюватися інформацією з батьками найзручніше в Інтернеті (Лист МОН...). У пригоді стануть сторінки сайтів закладів дошкільної освіти, електронне листування, онлайн-спілкування у закритій групі в соціальних мережах тощо"; відмічена важливість "розроблення та запровадження медіаосвіти, створення інформаційних дошкільних програм, зокрема, "Електронної пошти для батьків" з питань розвитку дітей п'ятирічного віку". Це все стосується взаємодії з батьками та дає змогу навчити їх проводити час з дитиною з користю.

Педагоги мають змогу не тільки інформувати батьків, а й проводити освітню роботу з дітьми. Важливо дотримуватись вимог Санітарного регламенту для дошкільних навчальних закладів, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України 24.03.2016 № 234 (Наказ МОЗ...) та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 14 квітня 2016 № 563/28693 з метою запобігання проблемам зору та серцево-судинним захворюванням. У розділі XII "Вимоги до розпорядку дня і навчання, організації життєдіяльності, рухової активності дітей" зазначено, що "перегляд розважальних телепередач, мультфільмів і діафільмів для дітей дошкільного віку допускається не частіше одного разу на день. Тривалість перегляду розважальних телевізійних передач не повинна перевищувати 20 хвилин на день для дітей 3–4 років і 30 хвилин для дітей 5–6 років". У випадку, коли дитині необхідно взаємодіяти з гаджетами, слід дотримуватись таких правил: "Заняття з використанням комп'ютерів дозволяється проводити для дітей стар-

шого дошкільного віку два рази на тиждень (не більше одного разу протягом дня). Безперервна тривалість роботи з комп'ютером не повинна перевищувати 10 хвилин. Після занять з дітьми проводять зорову гімнастику. Для дітей з хронічними захворюваннями; дітей, що часто хворіють; після перенесених захворювань (протягом 2 тижнів); дітей з порушеннями зору тривалість занять з комп'ютером зменшується до 5–7 хвилин". Для роботи з комп'ютером необхідно забезпечити раціональну організацію робочого місця: меблі повинні відповідати зросту дитини, верхня горизонталь екрана відеомонітора має знаходитися на рівні очей, а відстань від очей до екрана повинна становити не менше 50 см.

Заняття з використанням електронних технічних засобів навчання (далі – ТЗН) з дітьми молодшого та середнього дошкільного віку проводяться за згоди батьків не більше 10 хвилин. Для дітей старшого дошкільного віку безперервна тривалість занять і застосуванням ТЗН (інтерактивні дошки, відеопроєктори тощо) не повинна перевищувати 15 хвилин".

Отже, питання якісної освіти для дітей є надто актуальним. Наразі зростає інтерес до освітніх методів і форм навчання. Основна дискусія точиться між прихильниками та противниками дистанційної освіти. Дуже важко досягти компромісу, оскільки обидві сторони мають рацію. Однак, у той же час багато хто погоджується з тим, що вивчати англійську онлайн не тільки можливо, але й дуже ефективно. Важко заперечити те, що як дорослі, так і діти можуть досягти хороших результатів за допомогою дистанційних курсів англійської мови, але чи можливі такі успіхи, коли йдеться про дитину дошкільного віку.

Дистанційне навчання англійської мови найбільш ефективно для дітей молодшого шкільного віку (від 6 до 10 років). Якщо є можливість, то краще почекати, поки дитина проведе хоча б один рік у школі. Матеріал, що викладається дистанційно, має відповідати мовним навичкам дитини. Для дітей з нульовим рівнем обрати відповідну програму набагато простіше, ніж дітям, що володіють базовими знаннями.

Слід зауважити, що навчання дітей іноземних мов у дистанційному форматі вимагає ретельного контролю з боку батьків. На відміну від дорослих, діти не розуміють, що комп'ютер і інтернет можна використовувати не тільки для розваг. До переваг дистанційного навчання англійської мови можна віднести виховання у дитини відповідального ставлення до занять, тобто можливість навчити її організовувати свій вільний час.

Дорослі мають бути готові до того, що, можливо, дитина швидко втратить інтерес до занять. І справа зовсім не в тому, що в неї немає здібностей до вивчення іноземних мов. Просто в дітей дошкільного та молодшого шкільного віку захоплення змінюються дуже швидко. Тому слід сприймати дистанційне навчання англійської мови як спосіб направити енергію в потрібне русло, привчити до дисципліни, розвинути навички самоорганізації.

Найголовнішим є те, що дистанційне навчання англійської мови дозволяє навчатися, не виходячи з дому. В умовах війни це особливо важливо, однак маємо й мінуси. Коли дитина перебуває на своїй території, поруч із батьками, вона відчуває вседозволеність. Тому під час заняття може просто встати й піти в іншу кімнату тільки тому, що втомилася або нудно займатися. Дуже важливо заздалегідь пояснити дитині, що дистанційне навчання нічим не відрізняється від звичайного, і потрібно працювати до кінця заняття.

Для досягнення результатів, потрібно відповідально поставитися до повторення пройденого матеріалу та розмовної практики. Тому батькам доведеться ретельно стежити за тим, щоб дитина вчасно виконувала домашні завдання, старанно готувалася до занять.

До переваг дистанційного навчання англійської мови дітей дошкільного віку можемо віднести можливість відвідувати заняття всією сім'єю. Так батькам вдасться не тільки проконтролювати дитину, але й самим навчитися чогось нового. Отже, дистанційне навчання англійської мови – це хобі для всієї родини; можливість проводити з дитиною більше часу;

шанс налагодити контакт з дитиною; спосіб навчити дитину відповідальності й самоорганізації.

Розглянемо деякі цифрові інструменти сучасного педагогічного працівника закладу дошкільної освіти для дистанційного навчання дітей англійської мови. Одним з таких вважаємо віртуальну інтерактивну дошку (онлайн-дошка, електронна дошка, стіна), за допомогою якої посилюється зацікавленість і активність педагогів та батьків. Віртуальна інтерактивна дошка (електронна дошка, стіна, онлайн-дошка) – це мережевий інструмент, призначений для поєднання зображень, документів, відео та аудіо в інтерактивний формат.

Сьогодні в мережі Інтернет для створення онлайн-дошок існують такі ресурси: Glogste, Dabbleboard, Twiddla, Padlet – безкоштовний ресурс (Padlet...).

Наприклад, Padlet – зручний і простий у використанні вебсервіс для зберігання, організації та спільної роботи з різним контентом (документи, матеріали). Можливості застосування Padlet в освітньому процесі:

- знайомство на початку року (дошка-портфоліо);
- опитування після вивчення тієї чи іншої теми;
- проведення батьківських зборів;
- Padlet – система зберігання документів, завантаживши на дошку матеріали, які будуть доступні для скачування в будь-який час.

Переваги вебсервісу Padlet полягають у наступному: простий і інтуїтивно зрозумілий; гнучкий; можна додати будь-який тип файлу; організувати все так, як ви хочете, зробити віртуальну дошку як загальною, так і приватною; портативний; доступні IOS, Android і Kindle додатки; приватний і безпечний; можна зробити Padlet видимим тільки для обраної групи людей. Проте маємо і недоліки Padlet: якщо ви створюєте дошку без реєстрації, то її редагування можливе лише протягом 24 годин; бізнес-версія платна.

Освітній проєкт "Всеосвіта" – це сучасна платформа, яка допомагає педагогам професійно зростати та підвищувати педагогічну майстерність. Тут є всі необхідні інстру-

менти для організації дистанційного навчання, безкоштовна онлайн-бібліотека методичних матеріалів, розробки для розвитку й навчання дітей будь-якого віку. Користування платформою "Всеосвіта" безкоштовне, використання "Конструктора тестів". Водночас маємо можливість створювати власні тести, що також дуже зручно, а також власні інтерактивні заняття.

LearningApps.org – загальнодоступний безкоштовний онлайн-сервіс, заснований на роботі з готовими шаблонами-заготовками для заповнення, призначений для створення інтерактивних завдань різного рівня складності, тематики та формату.

Рідна мова LearningApps.org – німецька, але на сайті реалізована багатомовна підтримка. Тематика створення завдань у цьому ресурсі достатньо різноманітна. Категорії можливих завдань умовно поділяємо на такі типи: вибір, послідовність, розподіл, заповнення, інструменти, онлайн-ігри, кросворд, знайти пару тощо. Важливою допоміжною функцією сайту є можливість переглянути завдання інших користувачів як приклад для розроблення власної інтерактивної вправи. Ресурс LearningApps відрізняється від інших сервісів створення дидактичних та інтерактивних завдань великим різноманіттям вибору шаблонів вправ і функцій виконання (LearningApps...).

Сайт для створення пазлів сайт www.jigsawplanet.com (Безкоштовні онлайн пазли...), де можна обрати пазл на свій смак. Це чудовий спосіб захопитися англійською мовою граючись. Сайт дуже зручний: можна зробити пазл з будь-якої картинки самостійно і безкоштовно; можна зробити додаткові налаштування, вибрати форму пазла; вибрати кількість окремих частин пазлу по вертикалі та горизонталі і створити пазла; зберегти кожний елемент пазлу, як зображення; роздрукувати отриманий пазла; зібрати пазла на екрані гаджета. Усі з перелічених нами цифрових інструментів доцільно використовувати для дистанційного навчання англійської мови.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Упроваджен-

ня цифрових технологій в освітній процес є однією з найбільш важливих тенденцій розвитку освіти. Вони сприяють його інтенсифікації, збільшують швидкість і якість сприйняття, розуміння і засвоєння знань здобувачами освіти. Процес навчання стає більш мобільним, диференційованим та індивідуальним. При цьому важливим є те, що технології не замінюють педагога, а доповнюють його. Таким заняттям властиві адаптивність, керованість, інтерактивність, поєднання індивідуальної та групової роботи, часова необмеженість навчання. На сьогоднішній день дистанційна освіта стала вимогою часу і тому набуває популярності застосування інтернет-сервісів для створення цікавих дидактичних матеріалів з будь-якої теми з використанням текстів, зображень, відео- та аудіофайлів, у тому числі інтерактивних. Дані сервіси слугують зручним інструментом для створення електронного супроводу занять з англійської мови для дітей дошкільного віку.

Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо в розробці дистанційного курсу навчання англійської мови дітей дошкільного віку та дослідженні його ефективності у процесі навчання дошкільників англійської мови.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Безкоштовні онлайн пазли. URL: www.jigsawplanet.com (дата звернення: 29.08.23).

До розуміння поняття "дистанційна освіта". URL: <http://surl.li/aiudd> (дата звернення: 29.08.23).

Закон України "Про освіту". URL: <http://ru.osvita.ua/legislation/law/2231> (дата звернення: 29.08.23).

Закон України "Про дошкільну освіту". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2628-14> (дата звернення: 29.08.23).

Корсунська, Н. (2000). Дистанційне навчання: підходи до реалізації. Вінниця.

Лист МОН від 11.10.2017 № 1/9-546. URL: <https://ezavdnz.mcfrr.ua/npddoc?npmid=94&npid=40543&forceDeviceType=1> (дата звернення: 29.08.23).

Наказ МОЗ України від 24.03.2016 №234 "Про затвердження Санітарного регламенту для дошкільних навчальних

закладів". URL: <http://58.sadok.zt.ua/nakaz-moz-ukrayiny-vid-24-03-2016-%E2%84%96234-pro-zatverdzhennya-sanitarnogo-reglamentu-dlya-doshkilnyh-navchalnyh-zakladiv/> (дата звернення: 29.08.23).

LearningApps. URL: <https://learningapps.org/login.php> (дата звернення: 29.08.23).

Padlet. URL: <https://uk.padlet.com/dashboard> (дата звернення: 29.08.23).

Shale, D. (1988). Toward a reconceptualization of distance education *The American Journal of Distance Education*, 2 (3), 25–35.

REFERENCES

Bezkoshtovni onlain pazly. URL: www.jigsawplanet.com

Do rozuminnia poniattia "dystantsiina osvita" nia poniattia "dystantsiina osvita". URL: <http://surl.li/aiudd> [in Ukrainian].

Zakon Ukrainy "Pro osvitu". URL: <http://ru.osvita.ua/legislation/law/2231>

Zakon Ukrainy "Pro doshkilnu osvitu". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2628-14>

Korsunskaya, N. (2000). Dystantsiine navchannia: pidkhody do realizatsii. Vinnytsia.

Lyst MON vid 11.10.2017 № 1/9-546 [Letter of the Ministry of Education, Culture, Sports and Science, dated 11.10.2017 No. 1/9-546]. URL: <https://ezavdnz.mcfrr.ua/npddoc?npmid=94&npid=40543&forceDeviceType=1>

Nakaz MOZ Ukrainy vid 24.03.2016 №234 "Pro zatverdzhennia Sanitarnoho rehlementu dlia doshkilnykh navchalnykh zakladiv". URL: <http://58.sadok.zt.ua/nakaz-moz-ukrayiny-vid-24-03-2016-%E2%84%96234-pro-zatverdzhennya-sanitarnogo-reglamentu-dlya-doshkilnyh-navchalnyh-zakladiv/>

LearningApps. URL: Retrieved from <https://learningapps.org/login.php>

9. Padlet. URL: <https://uk.padlet.com/dashboard>

10. Shale, D. (1988). Toward a reconceptualization of distance education. *The American Journal of Distance Education*, 2 (3), 25–35.

Стаття надійшла 5.09.2023 р.

